

Raadsvergadering d.d. 20 juni 2019

Aan de raad,

Onderwerp

Schuldhulpverlening in Laarbeek.

Beslispunten

1. Het Regionale Beleidsplan Schuldhulpverlening 2019-2022 vaststellen.
2. De lokale uitwerking van het Regionale Beleidsplan Schuldhulpverlening 2019-2022 vaststellen.

Samenvatting

Sinds 2012 heeft de gemeente de wettelijke taak om inwoners te helpen met schulden. Dit is geregeld in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). In de Wgs is bepaald, dat de gemeenteraad een plan vaststelt dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan de inwoners van zijn gemeente. Tevens stelt de Wgs dat het plan telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren wordt vastgesteld. Het huidige regionale beleidsplan is vastgesteld voor de jaren 2015 tot en met 2018. Het voorliggende beleidsplan is bedoeld voor de jaren 2019 tot en met 2022. Met dit beleidsplan beschrijven we de manier waarop we de schuldhulpverlening willen gaan inrichten om de gestelde doelen te bereiken.

Het regionale beleidsplan geeft de kaders aan waarop integrale schuldhulpverlening aangeboden wordt aan de inwoners van de deelnemende gemeenten van de GR Peelgemeenten. In aansluiting op de regionale beleidskaders vindt in het lokale uitwerkingsplan de vertaling plaats hoe we in Laarbeek daadwerkelijk invulling geven aan schuldhulpverlening aan onze inwoners.

Aanleiding

Sinds 2012 heeft de gemeente de wettelijke taak om inwoners te helpen met schulden. Dit is geregeld in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). In de Wgs is bepaald, dat de gemeenteraad een plan vaststelt dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan de inwoners van zijn gemeente. Tevens stelt de Wgs dat het plan telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren wordt vastgesteld. Het huidige regionale beleidsplan is vastgesteld voor de jaren 2015 tot en met 2018. Het voorliggende beleidsplan is bedoeld voor de jaren 2019 tot en met 2022. Met dit beleidsplan beschrijven we de manier waarop we de schuldhulpverlening willen gaan inrichten om de gestelde doelen te bereiken.

Zoals gezegd geeft het regionale beleidsplan de kaders aan waarop integrale schuldhulpverlening aangeboden wordt aan de inwoners van de deelnemende gemeenten van de GR Peelgemeenten. In aansluiting op de regionale beleidskaders vindt in het lokale uitwerkingsplan de vertaling plaats hoe we in Laarbeek daadwerkelijk invulling geven aan schuldhulpverlening aan onze inwoners.

Beoogd effect en/of resultaat

Vanuit het Regionale beleidsplan zijn de navolgende doelen gesteld:

1. Schulden en financiële problemen worden blijvend opgelost.
2. Schulden en financiële problemen worden waar mogelijk voorkomen.
3. Elke inwoner en instantie weet de weg naar schuldhulp te vinden en krijgt eenvoudig toegang.

In het lokale uitwerkingsplan zijn voor Laarbeek nog specifiek de navolgende doelen genoemd:

1. Schulden en financiële problemen worden zoveel mogelijk voorkomen.
2. (Lokale) maatschappelijke partners, signaleren breed, weten elkaar te vinden en zorgen voor een warme overdracht.
3. Elke inwoner weet waar hij/zij terecht kan voor ondersteuning.
4. De toegang naar ondersteuning is duidelijk en laagdrempelig.
5. Het proces van signaleren tot aanbod van schuldhulpverlening is voor iedereen duidelijk.
6. Optimale inzet van vrijwilligers schuldhulpverlening.
7. Het versterken van de eigen kracht van ervaringsdeskundigen.
8. Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af.

Argumenten

Regionaal Beleidsplan Schuldhulpverlening Peelgemeenten 2019-2022.

Zoals gezegd worden in het regionaal beleidsplan de kaders weergegeven waarop de deelnemende gemeenten van de GR Peelgemeenten de komende jaren invulling geven aan schuldhulpverlening. Voor uitgebreide informatie, zie bijlage.

Visie en uitgangspunten

Financiële problemen moeten in een vroeg stadium worden opgespoord en aangepakt, in samenhang met andere leefgebieden en in samenwerking met partners in het sociaal domein.

De uitgangspunten zijn:

1. Schuldhulp sluit aan bij de inwoner.
2. Schuldhulp is integraal.
3. Schuldhulp is maatwerk.
4. De ondersteuner werkt resultaatgericht.
5. De dienstverlening is bereikbaar en toegankelijk.
6. Schuldhulp is vrijwillig maar niet vrijblijvend.

Doelen en Resultaten

4. Schulden en financiële problemen worden blijvend opgelost.
 - Binnen 4 weken na melding vindt de intake plaats.
 - Binnen 3 dagen na melding crisis vindt een gesprek plaats.
 - Schuldentraject na melding duurt maximaal 4 jaar.
 - Minnelijke regeling wordt altijd afgesloten met een schone lei.
 - Recidive na wettelijke of minnelijke regeling is < 30%.
5. Schulden en financiële problemen worden waar mogelijk voorkomen.
 - Signalen van instanties worden direct opgepakt.
 - Het aantal aanzeggingen tot ontruiming of afsluiting zonder voorafgegane melding van een betalingsachterstand is nul.
 - Adviezen aan inwoners zijn uitvoerbaar.
 - Gebiedsteams zijn alert op signalen en reageren adequaat.
 - Budgetbeheer wordt waar nodig ingezet.

- De kosten van beschermingsbewind nemen af.
- Gemeenten maken jaarlijks een preventieplan
- 6. Elke inwoner en instantie weet de weg naar schuldhulp te vinden en krijgt eenvoudig toegang.
 - Gemeenten en partners geven heldere, overzichtelijke en complete informatie aan inwoners, die gemakkelijk vindbaar is.
 - De toegang is lokaal en laagdrempelig
 - Partners en gebiedsteams zijn geïnformeerd en betrokken.

Integrale schuldhulpverlening

Een samenhangende schuldhulpverlening bestaat uit:

1. Hulp bij het aflossen van schulden;
2. Hulp bij het vinden van de oorzaken of omstandigheden die verhinderen dat financiële problemen worden opgelost en hulp bij het aanpakken van die oorzaken of omstandigheden.
3. Voorkomen dat er problematische schulden ontstaan.
4. Nazorg die verhindert dat inwoners opnieuw financiële problemen ontwikkelen.

Aandachtsgroepen

De doelstelling is dat alle inwoners, zonder uitzondering, toegang hebben tot financiële hulp en schuldhulp. We onderscheiden enkele groepen inwoners (met name dié met een laag inkomen) waaraan we, in de preventieve sfeer, bijzondere aandacht geven omdat ze kwetsbaar zijn:

- Eenoudergezinnen met minderjarige kinderen
- Jongeren
- Ouderen
- Inwoners met een verstandelijke beperking
- Statushouders
- Laaggeletterden
- Zelfstandige ondernemers en zzp-ers
- Inwoners met verward gedrag

Uitvoering van de schuldhulpverlening

1. *Lokale uitvoering*
De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ligt bij gemeenten.
2. *Regionale uitvoering*
De specialistische schuldhulp, waaronder de minnelijke schuldregeling (Msnp) en de wettelijke schuldsanering (Wsnp) hebben gemeenten belegd bij de regionale organisatie GR Peelgemeenten. De regierol over een Msnp- of Wsnp-schuldentraject behoort tot de taak van de regionale organisatie.
3. *Aansluiting tussen lokaal en regionaal*
In de uitvoering is de afstemming tussen de lokale en de regionale uitvoering van belang vanwege de samenhang tussen het integrale plan van aanpak (lokale regierol) en het schuldentraject (regionale regierol).
4. *Kwaliteitsborging*
De kwaliteitsborging is een lokale taak. Gemeenten voeren regie door middel van duidelijke afspraken met de maatschappelijke partners en zorgen voor naleving daarvan.
5. *Snelle dienstverlening*
Er vindt binnen 4 weken een intakegesprek plaats voor toeleiding naar een schuldregeling. Daarnaast vindt er binnen 3 dagen een gesprek plaats wanneer er sprake is van een bedreigende of crisissituatie (bijvoorbeeld een woningontzuiming).

6. De toegang

Deze is lokaal. De regierol over een integraal traject bij financiële problemen of schulden is ondergebracht bij de lokale uitvoering.

7. Preventie, signalering en vroegsignalering

Dit zijn lokale taken en zijn terug te vinden in het lokale uitwerkingsplan.

Voorwaarden

Op grond van de Wet moeten alle inwoners worden toegelaten tot schuldhulp. Hierop zijn enkele uitzonderingen mogelijk.

De inwoner heeft – behalve rechten – ook plichten. Ook deze zijn geregeld in de Wgs.

In de beleidsregels die op dit beleidsplan volgen zal specifiek worden beschreven onder welke omstandigheden de toegang tot schuldhulp wordt geweigerd en wanneer de schuldhulp voortijdig wordt beëindigd.

Lokale uitwerking regionaal beleidsplan Schuldhulpverlening Peelgemeenten 2019-2022

In het lokale uitwerkingsplan beschrijven we hoe we concreet invulling geven aan schuldhulpverlening aan de inwoners van Laarbeek gebaseerd op de visie en uitgangspunten die zijn weergegeven in het regionaal beleidskader. Voor uitgebreide informatie, zie bijlage.

Doelen

In Laarbeek streven wij de volgende doelen op het gebied van schuldhulpverlening na:

- A. Schulden en financiële problemen worden zoveel mogelijk voorkomen.
- B. (Lokale) maatschappelijke partners, signaleren breed, weten elkaar te vinden en zorgen voor een warme overdracht.
- C. Elke inwoner weet waar hij/zij terecht kan voor ondersteuning.
- D. De toegang naar ondersteuning is duidelijk en laagdrempelig.
- E. Het proces van signaleren tot aanbod van schuldhulpverlening is voor iedereen duidelijk.
- F. Optimale inzet van vrijwilligers schuldhulpverlening.
- G. Het versterken van de eigen kracht van ervaringsdeskundigen.
- H. Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af.

Analyse huidige situatie

Als we kijken naar de doelen die we hebben gesteld in het kader van de (lokale) schuldhulpverlening is het van belang om de huidige situatie daaromtrent te analyseren. Hoe groot is de schuldenproblematiek in Laarbeek, wat gaat goed, wat gaat minder goed en wat is er nodig om de gestelde doelen te bereiken?

1. Omvang

De schuldenproblematiek in Nederland is groot. Ruim een derde van de Nederlandse huishoudens heeft betalingsachterstanden. Bij bijna een op de vijf huishoudens (18%) is de problematiek zo ernstig dat de schulden risicovol of problematisch zijn. Als we deze landelijke cijfers doorvertalen naar de lokale situatie dan betekent dat er in Laarbeek (in 2018 totaal 9.399 huishoudens) ruim 3.000 huishoudens betalingsachterstanden hebben en circa 1.700 huishoudens problematische schulden. Dit geeft een indicatie van de omvang van de schuldenproblematiek.

Vanuit de organisaties die in Laarbeek actief zijn in het kader van hulpverlening bij schulden (LEVgroep, ViERBINDEN en GR Peelgemeenten) zijn summier gegevens aangeleverd: Vierbinden heeft in 2018 25 keer een vrijwilliger ingezet, bij de LEV-groep zijn 182 trajecten

op het gebied van financiën doorlopen (dit kan variëren van 1 gesprek tot aan een hulpverleningstraject van 2 jaar), het intake-kompas (instrument om te bepalen of er sprake is van lichte of zware schuldenproblematiek) is 28 keer ingevuld en momenteel zitten 36 inwoners in een schuldhelpverleningstraject bij de GR Peelgemeenten of bij de gemeente Helmond (nog van oudsher).

2. Lokale schuldhelpverlening

A. Aanbod

Het aanbod op het gebied van ondersteuning bij financiële problemen en schulden is in Laarbeek versnipperd. Inwoners kunnen bij diverse organisaties terecht zoals Vierbinden, LEVgroep, GR Peelgemeenten. Voor de inwoner is het echter niet helder waar hij moet zijn voor welke hulp. Bovendien is er geen tot onvoldoende verbinding van de verschillende partners met elkaar. Het grootste gedeelte van de hulpverlening dat wordt aangeboden zit in de fase van lichte- en zware schuldenproblematiek. Het aanbod op het gebied van preventie en nazorg is zeer beperkt.

B. Communicatie

De informatieverstrekking over schuldhelpverlening is summier en vindt met name plaats via de websites van de diverse partijen. De vraag is of inwoners, als ze al hun schaamte hebben overwonnen om hulp te gaan zoeken en/of digitaal voldoende onderlegd zijn, websites gaan bezoeken om informatie of hulp te kunnen vinden. Dit geldt ook voor hun netwerk en maatschappelijke partners.

C. Toegang en proces

Zoals gezegd kunnen inwoners met financiële vragen/problemen zich op verschillende plaatsen melden. Enerzijds betekent dit dat mensen niet gebonden zijn aan één toegang. Anderzijds is de toegang versnipperd en is het onduidelijk voor mensen waar ze het beste terecht kunnen voor ondersteuning. Dit geldt ook voor hun netwerk en maatschappelijke partners. Doordat er verschillende toegangen zijn is het vervolgproces onduidelijk en verschillend.

D. Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn een belangrijke schakel in de ondersteuning aan inwoners met enkelvoudige/eenvoudige financiële vragen/schulden. De vrijwilligers zijn momenteel ondergebracht bij zowel VIERBINDEN als de LEVgroep. Zij worden incidenteel en op aanvraag ingezet bij inwoners met een enkelvoudige/eenvoudige vraag rondom financiën. De vrijwilligers bij VIERBINDEN geven aan dat zij weinig tot geen gebruik kunnen maken van deskundigheidsbevordering en intervisie, terwijl ze daar wel behoefte aan hebben. Daarnaast ervaren zij weinig kaders waarbinnen zij hun werkzaamheden als vrijwilliger kunnen en mogen uitvoeren. Ook een contactpersoon waarbij zij terecht kunnen met vragen die zij tegen komen tijdens hun werkzaamheden ontbreekt. De vrijwilligers bij de LEVgroep delen deze signalen niet.

E. Pilot financieel dienstverlener

In aanvulling op bovengenoemde thema's dient opgemerkt te worden dat momenteel een financieel dienstverlener voor de periode van 2 jaar is aangesteld die als opdracht heeft meegekregen een infrastructuur te creëren met professionals van verschillende organisaties t.b.v. de samenhang en integraliteit. Daarnaast houdt de financieel dienstverlener zich bezig met het inrichten van het lokale schuldhelpverleningstraject. Tenslotte voert zij nog een gedeelte casuïstiek.

Wat gaan we doen?

Om de gestelde doelen te bereiken staan we, op basis van de analyse van de huidige situatie, voor de volgende opgaven.

A1. Aanvullen aanbod met preventie- en nazorgactiviteiten

We maken samen met onze lokale maatschappelijke partners afspraken over het inzetten van hulp bij life-events. We verstrekken informatie bij bepaalde gebeurtenissen om te voorkomen dat er financiële problemen ontstaan.

In het kader van preventie worden per specifieke aandachtsgroep, zoals genoemd in het regionale beleidsplan, activiteiten ingezet. Hiertoe wordt activiteitenplan opgesteld.

Daarnaast geven we invulling aan vroegsignalering. We maken samen met o.a. GR Senzer en Wocom afspraken over het signaleren van betalingsachterstanden en het delen van deze informatie met de lokale schuldhulpverlening. Dit geldt ook voor signalen die we van energiemaatschappijen, waterschappen en zorgverzekeringsmaatschappijen ontvangen. Ook wordt gezien of we nog meer kunnen doen op het gebied van vroegsignalering.

Tenslotte onderzoeken we of het aanbod voldoende en compleet is. Voor de fase van nazorg wordt gezien op welke wijze dit kan worden ingericht.

A2. Creëren netwerk voorzieningen

De financieel dienstverlener verbindt de (lokale) maatschappelijke partners aan elkaar zodat zij elkaar kennen en naar elkaar doorverwijzen. Hiertoe is een werkgroep opgestart bestaande uit deze partners welke periodiek bij elkaar komt. Zij zijn denken mee over de stappen die we moeten zetten om onze doelen op het gebied van aanpak van schulden, armoede en laaggeletterdheid te bereiken. Het is van belang dat het netwerk een blijvend karakter krijgt en de verbindingen onderhouden worden.

B. Communicatieplan

We stellen een communicatieplan op waarbij de informatievoorziening aan de inwoner centraal staat. Richting inwoners wordt duidelijk gecommuniceerd waar zij terecht kunnen met financiële vragen en problemen en hoe het vervolg van een mogelijk proces eruit komt te zien. Hiertoe worden de juiste communicatiemiddelen ingezet. Hierbij wordt niet over de ervaringsdeskundigen gesproken, maar met.

C1. Toegang/één regisseur

Om de toegang voor de inwoner duidelijk en eenduidig te organiseren kiezen we ervoor dat inwoners met financiële vragen of met problemen/schulden zich melden bij de gemeente. Dit geldt ook voor de maatschappelijke partners. Hiertoe wordt een speciaal telefoonnummer en een aparte website ingericht. Dergelijke vragen komen binnen bij het aanmeldteam waarbij ook de financieel dienstverlener¹ betrokken is. Deze beoordeelt in samenwerking met de andere professionals de behoefte van de inwoner en bepaalt op welke wijze deze inwoner het beste geholpen kan worden. Op deze wijze is het voor de inwoner duidelijk waar hij/zij moet zijn met vragen op dit gebied en krijgt direct de juiste hulp aangeboden. Hierdoor worden de financiële problemen zo klein mogelijk gehouden en wordt erger voorkomen.

¹ Informatie over de structurele inzet van een financieel dienstverlener binnen het Sociaal Team Laarbeek treft u in bijgaand Raadsinformatiebrief aan. Op deze wijze blijft de opgedane expertise lokaal gewaarborgd en binnen het totale Sociale Domein (integraal) inzetbaar.

C2. Inrichten werkproces

De financieel dienstverlener zorgt voor het inrichten van een lokaal werkproces van signalering via toegang naar het aanbod. Het werkproces wordt geïntegreerd binnen het totale werkproces van het Sociaal Team Laarbeek zodat problemen/casussen integraal worden opgepakt. In het team zijn diverse disciplines vertegenwoordigd en op het moment dat gesignaleerd wordt dat er sprake is van financiële problemen wordt dit integraal besproken en gaat de financieel dienstverlener hiermee aan de slag. Aan de hand van de situatie wordt de juiste hulpverlening ingezet. Dit varieert van het inzetten van een vrijwilliger in combinatie met een professional/tot aan het opstarten van een wettelijk schuldentract. In het werkproces nemen we tevens het signaleringsproces mee waarbij we afspraken maken met (sport)verenigingen, scholen, woningcorporatie en werkgevers over welke rol zij kunnen spelen bij het herkennen van signalen, het bespreekbaar maken hiervan en het doorverwijzen naar de financieel dienstverlener. Dit wordt nader uitgewerkt.

D. Optimale inzet vrijwilligers

In afstemming met de vrijwilligersorganisaties is een voorstel uitgewerkt zodat vrijwilligers zo optimaal mogelijk ingezet worden. Zij kunnen gebruik maken van deskundigheidsbevordering en intervisie ter ondersteuning van hun werkzaamheden als vrijwilliger. Daarnaast krijgen zij kaders aangereikt waarbij zij hun werkzaamheden kunnen uitvoeren. Het voorstel treft u bijgaand aan.

E. Het versterken van de eigen kracht van ervaringsdeskundigen

We betrekken ervaringsdeskundigen erbij door hen mee te laten denken over allerlei zaken waarover zij vanuit hun eigen ervaring relevante input kunnen leveren op het gebied van schuldhulpverlening, armoede en laaggeletterdheid. Zij worden betrokken in werkgroepen om mee te denken over o.a. het bereiken van de doelgroep, het inrichten van het schuldhulpverleningsproces, de toegang, de informatievoorziening aan de doelgroep etc..

Planning, monitoring en evaluatie

Om ervoor te zorgen dat bovenstaande acties worden uitgevoerd, zijn deze in de tijd weggezet. Vervolgens is het van belang dat periodiek (per kwartaal) gemonitord wordt of de geplande acties tot uitvoering zijn gebracht, hoe het loopt en of bijsturen gewenst is. Tweejaarlijks wordt de lokale schuldhulpverlening geëvalueerd om te beoordelen of de gestelde doelstellingen zijn behaald.

Advies Cliëntenraad Participatiewet

De Cliëntenraad Participatiewet Laarbeek heeft tijdens haar vergadering op 8 april 2019 het regionale beleidsplan en de lokale uitwerking ervan besproken. Zij hebben een aantal inhoudelijke en tekstuele suggesties gedaan. In de bijlagen treft u beargumenteerd aan of en zo ja op welke wijze deze zijn verwerkt in genoemde documenten.

Kanttelingen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten

Niet van toepassing.

Vervolgstappen

Invulling wordt gegeven aan het Regionale Beleidsplan 2019-2022 en de lokale uitwerking daarvan.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

1. Regionaal Beleidsplan schuldhulpverlening 2019-2022.
2. Lokale uitwerking regionaal Beleidsplan Schuldhulpverlening Peelgemeenten 2019-2022.

3. Advies Cliëntenraad Participatiewet Laarbeek inzake regionaal Beleidsplan schuldhulpverlening 2019-2022.
4. Advies Cliëntenraad Participatiewet Laarbeek inzake lokale uitwerking regionaal Beleidsplan Schuldhulpverlening Peelgemeenten 2019-2022.
5. Raadsinformatiebrief.

De gemeentesecretaris van Laarbeek

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Meertens', enclosed within a large, loopy circular flourish.

M.J.M. Meertens

De burgemeester van Laarbeek,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'F.L.J. van der Meijden', written in a cursive style.

F.L.J. van der Meijden